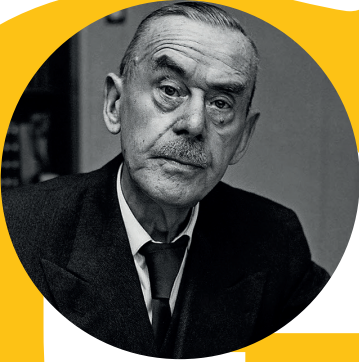

THOMAS MANN ve GOETHE

GÜRSEL AYTAÇ

HECE

inceleme

Prof. Dr. Gürsel Aytaç: 1940'ta Eskişehir'de doğdu. Ankara Kız Lisesi, Ankara Üniversitesi, DTCF, Alman Dili ve Edebiyatı, Latin Dili ve Edebiyatı'nda öğrenim gördü. 1962'de Alman Dili ve Edebiyatı Kürsüsü'ne asistan oldu. 1966'da doktor, 1971'de doçent, 1976'da profesör oldu. "Gündoğan Edebiyat Dergisi"nin 5 yıl boyunca yayın yönetmeni idi. Marburg ve Köln şehirlerinde DAAD ve Humboldt Vakfı burslusu olarak araştırmalar yaptı. Uluslararası Germanistler Birliği Yönetim Kurulu üyesi olarak Basel, Göttingen, Tokyo ve Viyana Kongrelerinde bildiriler sundu. Macaristan'daki Heinrich Böll sempozyumuna bildirileriyle katıldı. 1992 Avusturya Hükümetinden edebî çeviri ödülü aldı. Edebiyatçılar Derneği ve İlesam üyesi olan Aytaç, evli ve bir çocuk annesidir.

Telif Eserler: *Die Glückseligkeit in Wielands "Geschichte des Agathon"*, Ankara Üniversitesi Yayınları, 1971. *Thomas Mann'ın "Der Zauberberg" ve "Lotte in Weimar" Romanlarındaki Edebi Kişiliği*, Kültür Bakanlığı, Ankara, 2000 (genişletilmiş 2. basım). *Çağdaş Türk Romanları Üzerine İncelemeler*, Gündoğan Yayınları, Ankara 2002 (2. basım). *Edebiyat Yazıları I*, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1990. *Edebiyat Yazıları II*, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1991. *Çağdaş Alman Edebiyatı Tarihi*, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1983 (2. basım). *Edebiyat Yazıları III*, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1995. *Yeni Alman Edebiyatı Tarihi*, Kültür Bakanlığı, Ankara, 1983 (2. basım). *Romancı Yönüyle Heinrich Böll*, Ankara Üniversitesi Yayınları 1975. *Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi*, Say Yayınları, İstanbul 2003 (2. basım). *Genel Edebiyat Bilimi*, Say Yayınları, İstanbul 2003 (2. basım). *Edebiyat Yazıları (1995-2000)*, Multilingua Yay. İstanbul 2001. *Edebiyat ve Medya*, Hece Yayınları, Ankara, 2005. *Edebiyat ve Kültür*, Hece Yayınları, Ankara 2005. *Goethe*, Say Yayınları, İstanbul 2006, *Schiller Doğu Batı Yayınları*, Ankara *Edebiyat Üzerine*, Hece Yayınları, Ankara 2016, *Kendi Kaleminden Gürsel Aytaç*, Hece Yayınları, Ankara 2018. Çeviriler: *Babil Kulesi*, (Friedrich Dürrenmatt'dan), Gündoğan Yayınları, Ankara, 1998. *Babil'e Bir Melek İniyor* (Friedrich Dürrenmatt'tan), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1981. *Büyülü Dağ*, (Thomas Mann'dan), Can Yayınları, İstanbul, 1998. *Dünya Fikir Mimarları* (Stefan Zweig'ten), İş Bankası Yayınları, İstanbul, 1991(3. basım). *Geçişler* (Barbara Frischmuth'dan), Ada Yayınları, İstanbul, 1987. *Goethe Der Ki*, İş Bankası Yayınları, İstanbul,

2000, 4. basım. *Güneşte Gölgenin Yokluğu* (Barbara Frischmuth'dan), Ankara, 1990. *İnsan Nedir Ki...* ("Der Mensch erscheint im Holozän", Max Frisch'ten), Öteki Yayıncılık, Ankara, 1999, 2. basım. *Klara'nın İzinde* (Elisabeth Hauer'den), Ara Yayıncılık, İstanbul, 1992, 2. basım. *Konularım* (Friedrich Dürrenmatt'tan), Gündoğan Yayınları, Ankara, 1996. *Lotte Weimar'da* (Thomas Mann'dan), Öteki Yayıncılık, Ankara, 1999, 2. basım. *Max Frisch'in Gezileri* (Max Frisch'den), Gündoğan Yayınları, 1996, Ankara. *Montauk* (Max Frisch'ten), Gündoğan Yayınları, Ankara, 1994. *Nemrut Dağında, İlablar Arasında* (Eleonore Dörner'den), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1992 (2. basım). *Pembe ve Avrupalılar* (Barbara Frischmuth'dan), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1987, 1993, 2000 (4. basım). *İnsanın Estetik Eğitimi Üzerine Bir Dizi Mektup* (Friedrich Schiller'den) Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2001. *Yazılmamış Beş Kitap İçin Beş Önsöz* (Friedrich Nietzsche'den) Say Yayınları İstanbul 2003. *Öğretim Kurumlarımızın Geleceği Üzerine* (Friedrich Nietzsche'den) Say Yayınları İstanbul 2003. *Alman Romantizmi* (Ricarda Huch'dan) Doğu Batı Yayınları Ankara 2004. *Edebiyatçılar Üzerine* (Elias Canetti'den) Payel Yayınları, İstanbul 2004, *Ölüm Üzerine* (Elias Canetti'den) Payel Yayınları, İstanbul 2004. *Rub Akrabalıkları* (Goethe'den) Hece Yayınları, Ankara 2016. *Goethe ve Dünya Edebiyatı* Hece Yayınları, Ankara 2019.

THOMAS MANN VE GOETHE

Gürsel Aytac

HECE YAYINLARI

Hece Yayınları: 613
İnceleme

©Hece Yayınları

Birinci Basım
Nisan 2021

Kapak Tasarımı
www.sarakusta.com.tr

Teknik Hazırlık
www.hece.com.tr

ISBN: 978-605-74552-4-6

Baskı

Emsal Matbaa Tanıtım Hizmetleri San. ve Ltd. Şti.

Sertifika No: 46753

HECE Basın Yayın Reklamcılık San. Tic. Ltd. Şti.

Konur Sokak No: 39/1-2 Kızılay-Çankaya/Ankara

T: (0 312) 419 69 13 F: (0 312) 419 69 14

e-posta: hece@hece.com.tr

Sertifika No: 17672

© Eserin bütünüyle ya da kısmen fotokopisinin çekilmesi, mekanik ya da elektronik araçlarla çoğaltılması, kopyalanarak internette ya da herhangi bir veri saklama cihazında bulundurulması, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun hükümlerine aykırıdır ve hak sahiplerinin maddi ve manevi haklarının çiğnenmesi anlamına geldiği için suç oluşturmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz Yerine / 7

I. Goethe'nin Gençlik Romanı *Genç Werther'in İstırapları* / 9

1. İçerik ve Kurgu / 9

2. *Edebiyat ve Hakikat*'de Goethe'nin

Bu "Küçük Kitabı" Üzerine Açıklamaları / 9

3. Yaşantı ve Kurmaca İlişkisi / 10

4. Romanın Halk Katında Başarısı, Werther Modası / 11

5. Goethe'den Özdeyişler ve Alıntılar / 16

II. Thomas Mann'ın Goethe Konulu Romanı / 23

1. Thomas Mann'ın Felsefe ve Edebiyat Dünyası / 38

2. Thomas Mann'ın Denemeleri / 45

III. Goethe'nin Weimar Yılları / 101

IV. Sonuç / 149

V. Kaynakça / 151

ÖN SÖZ YERİNE

Goethe ve Thomas Mann'ın Alman Edebiyatındaki yerlerinin ortak yanı, her ikisinin de Dünya edebiyatında Almanya'yı temsil etmeleri, bu anlamda (Goethe 18.-19. yüzyılın, Thomas Mann 20. yüzyılın) Alman ve Dünya klasiklerinden oluşlarıdır. *Thomas Mann ve Goethe* başlıklı çalışmamda Thomas Mann ile başlamam, onun Goethe hayranlığını Goethe'nin eserlerinden yola çıkarak *Lotte Weimar'da* ve *Doktor Faustus* gibi romanları başta olmak üzere onun çok yönlülüğüne de değinmesi, bir bakıma onunla haşır neşir olmasıydı. Ama her şeyden önce bu iki büyük yazarın özetle de olsa hayat hikâyelerinden ve eserlerinin başlıklarından söz etmek istiyorum.

Johann Wolfgang von Goethe, Main nehri kıyısındaki Frankfurt kentinde 1749 yılında doğmuş ve 1882 yılında asalet unvanı "von"la adlandırılmıştır. Hukuk öğrenimini Leipzig ve Strassburg'da tamamlamış, şair ve yazar Herder aracılığıyla Homeros ve Shakespeare'i tanımıştır. Bu yıllarda gönül macerası Friederike Brion'a aşkıdır ki bu Goethe'nin aşk şiirlerinin kaynağı sayılır. Frankfurt'da avukatlığının yaşantıları ise *Götz von Berlichinger* eserinin kaynağı olmuştur.

Goethe'nin yaratıcılığı ve üretkenliği, onun hayatının önemli yaşantılarından esinlenerek şiir, tiyatro, roman gibi türlerde kalıcı eserler vermesini sağlamıştır.

Bir örnek vermek gerekirse, Wetzlar'da (1774) Charlotte

Buff'la tanışmasının mektup dizisi biçimindeki ünlü romanı *Genç Werther'in İstirapları*'na konu olmasına değinmiş olmam gerekiyor ki elinizdeki kitabımda bunun ayrıntıları söz konusu olacak. Benzer durum, *Gönül Yakınlıkları* (1809), *Batı Doğu Divanı* (1819) ya da *Edebiyat ve Hakikat* (1833) için söz konusudur. Andığım başlıklar benim çevirilerime aittir; kaynakçada da görülebilir.

Thomas Mann'a gelince!

Bir tarihçi babanın oğlu olarak 1875 yılında doğmuş, 1934 yılından itibaren İsviçre'de, 1939-1952 yılları arasında Amerika Birleşik Devletlerinin vatandaşı olarak yaşamıştır. Romanları; *Buddenbrook Ailesi* (1901), *Büyülü Dağ* (1924), *Lotte Weimar'da* (1939), *Doktor Faustus* (1947), Novellaları: *Tonio Kröger* (1903), *Tristan* (1903), *Venedik'te Ölüm* (1912) ve *Denemeleri*, 1929 yılında da Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görülmüştür.

Thomas Mann'ın eserlerinde göze çarpan özellikler, “zaman” konusuna verdiği önem, Goethe'ye hayranlık, *Lotte Weimar'da* ve “Dr. Faustus” gibi ondan esinlenerek yazdığı romanlardır ki bunları da elinizdeki bu kitabımda ayrıntılı olarak bulacaksınız.

Okumalarınızda fayda ve başarı dilekleriyle.

Gürsel Aytaç

I. GOETHE'NİN GENÇLİK ROMANI *GENÇ WERTHER'İN İSTIRAPLARI*

1. İçerik ve Kurgu

2. *Edebiyat ve Hakikat*'de Goethe'nin bu “küçük kitabı” üzerine açıklamaları

Bu çalışmanın asıl başlığının *Thomas Mann ve Goethe* oluşu, temel oluşturan eser *Genç Werther'in İstirapları*'ndan başlamamı gerektiriyor. Kendisi bu romanından ‘küçük kitap’ olarak söz etmiş ve temel olan kendi yaşantılarının okurlarda merak uyandırmasına öfkelenmiştir. Öte yandan bu romanı nasıl ve niçin yazdığını *Edebiyat ve Hakikat* başlıklı ayrıntılı kitabında şöyle açıklamıştır:

“Biz de dışarıda olup biten önemli olaylara hiç ilgi duymadan, sıradan bir burjuva (şehirli) hayatına sürüklenerek katlanmaktan başka hiçbir beklenti taşımadan huzursuz bir kibirle, kendine uygun bulduğu hayattan, gerektiğinde kendi isteğiyle ayrılma düşüncesini benimsedik ve böylelikle günlerin getirdiği olumsuzlukların üstesinden gelebiliyorduk. Bu görüş çok yaygındı. *Werther* her yerde beğenildi ve bir gencin hastalıklı düşüncelerinin iç yüzünü açık ve anlaşılır bir biçimde anlattığı için eserin yankısı büyük oldu. *Werther*'in yayınlanmasından önce İngiliz yazarlar bile aynı doğrultudaydılar.”

Goethe burada, intihar olayının her şeyden önce derinle-

mesine düşünülüp dile getirilmesi gerektiğini de şöyle savunur:

Werther hakkında ne kadar konuşulmuş, ne kadar çok tartışılmış olursa olsun, bu konu her insanı ilgilendiren ve her çağda bir kez daha tartışılması gereken kendi tragedyasının beşinci perdesini istediği gibi sonlandırma özgürlüğünün olması gerek diyerek hem kahramanlarına, hem de büyük adamlara bu hakkı tanır. (a.g.e., s.609)

3. Yaşantı ve Kurmaca İlişkisi

Werther romanında Goethe'nin kendi hayatından izler var mı, varsa ne kadar sorusuna gelince;

Konu ve kurmaca meselesi başlı başına incelenecek bir edebiyat bilimi konusudur. Goethe, sokaklar konu dolu derken konunun, yani bir sanat eserinin değerlendirilmesinde doğrudan doğruya biçim özelliklerinin arkasında kaldığına işaret etmiştir. *Werther'in İstirapları*'nda Goethe'nin kendi yaşantılarından neler olduğunu edebiyat tarihi kitaplarından öğreniyoruz:

Goethe 1772 yılında Wetzler kentine gider, amacı hukuk stajını tamamlamaktır. Burada Bremen elçilik sekreteri Kestner'le ve onun nişanlısı Charlotte Buff ile tanışır. Onun Kestner'in nişanlısı olduğunu öğrenince Charlotte'ye karşı karmaşık duygulara kapılır. Şair ruhunun hayalperestliği ve duygularının gücü; sert hayat gerçekleriyle çarpışır. *Werther* romanın arkasındaki yaşananlar, Goethe'nin Charlotte'ye aşkıdır ve bu, o günlerin Wetzlar'ında heyecan yaratan bir olayıyla birleştirilir. Bu ise melankolik bir insan olan elçilik sekreteri Karl Wilhelm Jerusalem'in evli bir kadına karşı duyduğu mutsuz bir aşk nedeniyle intiharı olayıdır.

Romanda yer alan bir başka olay da Goethe'nin dostluk kurduğu Maximiliane ile ilişkisinin kıskanç bir erkek olan Brentano'nun sevimsiz, kaba davranışlarından izler taşımasıdır. Keza gerçekte mavi gözlü Charlotte, roman kahramanı

Lotte olurken Maximiliane'nin kara gözlerini alır. Werther'in intiharı da Jerusalem'in sonuyla aynıdır ve Kestner'in bu intihar olayı hakkında verdiği rapora dayanır. Werther'in konusu, son derece duygulu bir gencin arkadaşının nişanlısına karşı duyduğu mutsuz aşktır. Sanatkâr ruhlu bir insanın gerçek hayat karşısındaki yenilgisini ele alışı nedeniyle roman aynı zamanda bir sanatkâr romanı (Künstler Roman) sayılır.

Şehirli hayat düzeyine karşı başkaldırıışlar, doğa konusunda panteist görüşler, insanın ruh haliyle bağıntısı içinde doğa tasvirleri, Homeros'dan, Ossian'dan esinlenmeler, Rousseau tarzı doğaya çağrılar, Richardson'ı hatırlatan duygululuk üslubu, eserin kültür tarihi içindeki etkilenmelerini yansıtmaktadır. Üslup, tipik Sturm und Drang (Fırtına ve coşku) üslubudur.

Werther figürü, eserin çeşitli dillere çevrilmesiyle bir çırpıda dünyada ün sağlamıştır. Gençlerde Werther kıyafeti moda olmuş, Werther tarzı intiharlar görülmüş, kısacası roman, devrin gençliğini etkilemekle kalmamış, onların ruhsal bunalmalarına tercüman olduğu için bütün dünyada ilgi görmüştür.

Eserin edebî kurgusunda yer alan bir başka olay da Goethe'nin dostluk kurduğu Maximiliane ile ilişkisinin kışkıncı bir erkek olan Brentano tarafından kesinlikle yasaklanmasıdır. Bu gerçeklerden yola çıkarak kotarılmış "Genç Werther'in İstirapları" romanı bir çeşit sentezlenmiş gerçeklerin kurmacaya halidir. Öte yandan gerçeklerden, ki Thomas Mann'ın romanı *Lotte Weimar'da* böyle bir kurmacadır ve yaratıcı yazarın bir edebiyat eseri için nasıl çalıştığı, ne gibi işlemlerden geçtiği dillendirilecektir.

4. Romanın Halk Katında Başarısı, Werther Modası

Werther romanına dönecek olursak eserin kurgusunda değerlendirilen bilgidен kurmacaya oluşumunda şunlar var: Doğa konusunda panteist görüşler, insanın ruh haliyle bağıntısı içinde doğa betimlemeleri, Homeros'dan, Ossian'dan esinlenmeler, Rousseau tarzı doğaya çağrılar, Richardson'ı hatırlatan

duygululuk üslubu, eserin kültür tarihi içindeki etkilenmelerini yansıtmaktadır.

Werther, Goethe'ye bir çırpıda ün sağlamıştır. Eser çeşitli dillere çevrilmiş, gençlerde Werther kıyafeti moda olmuş, Werther tipi intiharlar görülmüştür.

Thomas Mann'ın *Doktor Faustus* romanı

Yazar sembolik *Faust* figürüyle konuyu yalnız sekularize etmemiş, onu Batılı [Avrupalı] insanın kendi şeytanıyla yüzleştirmiştir.

Thomas Mann, *Doktor Faustus* romanına gösterdiği özeni *Lotte Weimar*'da romanına göstermemiş, bu ise romanın yazıldığı, yayımlandığı tarih (1939), "Dr. *Faustus*"unki ise 1947, aradaki farkın bir öncelik, sonralıkla ilgili olduğunu gösteriyor. Yazarın biyografisinde 1939 tarihinin hayat şartları ve siyasal şartlar nasıldı; bunu kendisi açıklamıyor. Bunu, *Lotte Weimar* romanının işaret ettiği özelliklerin yorumunu okuyucunun algılamasına bırakmış gibidir.

Can yayınları arasında 2009 yılında "Lotte Weimar"da başlığıyla yayınlanan eserin çevirisini yapacağım alıntılarda kaynak olarak göstereceğimi önceden belirtmek isterim. Romanın konusu, Goethe'nin gençlik eseri "Genç Werther'in İstirapları"nda adı geçen ve romanın ana figürü olan Charlotte'nin amacı, "iyice yaşını başını almış, altmışına yaklaşmış" bir hanım olarak Goethe'yi ziyaret etmek ve onun herkesçe bilinen kadın kahramanı olarak amacının nasıl karşılandığını görmek, dolayısıyla ünlü olmanın tadını çıkarmaktır. (s.13) Kaldığı otelde bir formalite gereği kimliğini yazarken onu izleyenler durumu şöyle değerlendirir:

Adi ve görgüsüzce bir merak değil bu... Acaba Saray Müşaviri Kestner'in eşi, Madame Charlotte Kestner'le yani Wetzlar'lı Buff'la mı müşerref olduk? (s.13)

Garson Mager, edebiyat dostu biri olarak Goethe'nin hemşehrisi olmakla gurur duyarken yaşlı Charlotte Buff'dan onun *Werther* romanının kahramanı oluşunu nasıl açıkladığını bilmek ister. Buff'un cevabı, Mager'in özdeşleştirmelerinde çok abartılı olduğudur. Oysa kendisi şöyle der:

... Öyle ünlü, öyle kesin ve kutlanan bir gerçeklik kazanmıştır ki o roman figürü, biri çıkıp diyebilir, biz ikimizden asıl ve hakiki olanı odur; oysa ben kendim de kabul etmek istemem, bu kız benim o zamanki halimden çok farklıdır, şimdiki halimi tabii bir yana bırakalım. Herkes görüyor ki benim gözlerim mavi, oysa Werther'in Lotte'si bilindiği gibi kara gözlüdür. (s.17)

Mager ise bunu bir “şair buluşu” olarak açıklar. Edebiyat sevenlerin, meraklıların, mesela Miss Cuzzle'in Charlotte'yi bir dakikalığına olsa bile Miss Rose gibi görmeye can attığını da öğreniriz bu arada.

Dr. Riemer'in tavsiyesi, Lotte'nin o meraklılara kızmaması doğrultusundadır. Yaşlı Charlotte'nin, kültürün popülerliğine olsa olsa sevinmesidir. Ziyaretçiler kervanına Goethe'nin oğlu August da katılır. August'dan öğrendiklerimiz de ünlü bir yazarın oğlu olmanın güçlükleridir. Buna eklenen, toplumda eksi puan olarak dillendirilen gerçek de oğul August'un ancak doğumundan sonra annesinin baba Goethe tarafından evli eş olarak kabul edilmiş olmasıdır. Yine oğul August, annesinin, eşine “siz” diye hitap ederken annesinin ona “sen” demesidir. August bilir ki bu bir şeylere işarettir.

Lotte Weimar'da “romanının bir başka figürü Dr. Riemer, Charlotte'ye Goethe'nin aile bağlarının nasıl zayıf olduğunu örnekleriyle anlatır. Hayatta kalan tek kız kardeşi Cornella'yı hiç adam yerine koymamıştır, bilmez böyle şeyleri. Frankfurt'taki dayılara, teyzelere, yeğenlere, amca kızlarına ise daha

da hiç önem vermemiştir. [...] Fena olmuştu, çok sarsılmıştı, görüyorduk, biliyorduk hepimiz. [...] Tabii, özürler, bahaneler yok değil. Savaşlar, hastalıklar, gerekli kaplıca ziyaretleri. Bu geziler aslında istense hiç zorlanmadan oraya bir uğrama fırsatı verebilirdi. Annesi oğlunun büyüklüğüne anlayışlılığı her zaman, dünyaya armağan ettiği harikaya, gururuna, sonsuz sevgisine eşit düşmüştür. Goethe gerçi uzak dururdu, ama eserlerinin yeni baskısını cilt cilt yollardı ve bunların ilki, şiirler, annenin hep yanı başındaydı. Öldüğü yılın temmuzuna kadar sekiz kitap geçti eline ve onları ciltletti. (s.84-85)

Goethe'nin kendisi, romanın ancak yedinci bölümünde kurguya katılır. Thomas Mann onu anlatımda bilinç akımı tekniğiyle konuşturur. Bu, bir çeşit iç monologdur ve hayatındaki birçok gerçeği saklama sıkıntısı çekmeden aklından geçirmesidir. Goethe kendinden “ihtiyar delikanlı” olarak söz eder ve bedenine, ruhuna adeta hayrandır. Daha önce aklından geçenleri bir tarafa bırakarak saatin yediyi gösterdiği anda kendini çalışma temposuna çağrılmış hisseder. Yaşadıklarını bir an gözden geçirirken kendisini eleştiren bir üslupla değerlendirmektedir:

Goethe gibi Thomas Mann da “Yaşantı” ile edebî eser konusunda fikir yürütmüştür. Doğrudan doğruya hayatını anlattığı öz yaşam öyküsünün dışında çeşitli vesilelerle yaşadıklarının eserleriyle ilişkisini *Büyülü Dağ* örneğinde olduğu gibi sergiler. Ayrıca gerçek gerçeklikle kurmaca gerçeklik arasındaki süreç hakkında genellemeler yaparak bu süreci irdelediği mektup pasajları da vardır. Bir örnek vermek gerekirse 16.2.1905 tarihli “Bilse und Ich” (Bilse ve Ben) yazısında yer alan şu açıklamayı gösterebilirim:

Bir yazarın [...] gerçeklikle oluşturduğu yapı arasında, derin bir fark hep kalacaktır. Yani bir nitelik farkı ki bu, gerçeklik dünyasını sanat dünyasının gerçekliğinden ayırır.

Bir başka yazısında (Apolitik Birinin Görüşleri) bu konudaki görüşünü şöyle dile getirir: “Edebilik, bence simgesellik demektir. [...] ve ben bu modern, yeni orta sınıf tarzı kahramanlık için sembol olmayacak neredeyse hiçbir şey yazmadım.”

Thomas Mann'ın yaratıcılık ediniminin kendi yazarlığında nasıl oluştuğu, yani yazma serüveni hakkında da bilgilendiriliriz. “Zur Physiologie des dichterischen Schaffens” (Edebiyat Yaratıcılığının Fizyolojisi) başlıklı yazısında (1928) şöyle diyor:

Büyücek bir el yazmasının öncesinde bir hazırlıklar dönemi olur. Bunlar kısa eskizler ve araştırmalardır, psikolojik notlar ve motiflerdir; nesnel tarzda notlardır, kitaplardan ve mektuplardan parçalar ve benzerleridir bunlar, bütün sayfa boyunca ilerleyen çizgileri birbirinden ayırır. Çalışma sürecinde bunlar çoğalır ve yazma sırasında sistematik düzenlenmiş, kâğıt tomarı olarak yanımda durur.

Yazar, *Buddenbrock Ailesi* ve *Büyülü Dağ* eserlerinde bu tür el yazması malzemenin bolluğundan söz eder. Öte yandan bilgi donanımını sağlayan okumaların dışında sosyal çevreden, insanların edindiği izlenimleri de nasıl değerlendirdiği konusunda bilgi verir ve Adolf Havlik'e bir mektubunda (1952), şu sonuç açıklamasını yapar:

Benim bütün anlatılarım az ya da çok diyalektik ve düşünsel deneyseldir ve eserlerimdeki düşüncelerin öyle bir ilişkilendirilişi vardır ki bunlar o düşüncelerin mutlak olarak ortaya konmasına bence yaramaktadır. Benim yazar olarak bir roman çerçevesinde söylediğim şeyin, hele hele figürlerime söylettiğimin aslında felsefi ciddiyeti vardır.